CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE

AVIZ CONSULTATIV

cauza penală privind învinuirea lui

Pavel Bessonov și Ivan Guțu

(art. 188 alin. (3) lit. c) Cod penal)

(Dosarul nr. 1avc-2/26

1-23088970-01-1avc-05032026)

Efectul privării de libertate executate efectiv în regiunea transnistreană asupra procesului penal pornit pentru aceeași faptă de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova.

09 noiembrie 2026

Judecătorul care examinează cauza
Instanța de fond: Aurelia Plește

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților solicitarea Judecătoriei Anenii Noi de emitere a avizului consultativ,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Blești, *Președinte,*
Alexandru Negru,
Leonid Chirtoacă, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. Pavel Bessonov și Ivan Guțu au fost învinuiți că, în noaptea de 20 spre 21 mai 2011, în timp ce se aflau pe plaja râului Nistru, în apropierea cetății Tighina din mun. Bender, au aplicat violență fizică asupra lui Fiodor Railean și i-au sustras două telefoane mobile. În urma acțiunilor exercitate asupra victimei, ei i-au fost cauzate vătămări corporale grave, periculoase pentru viață. Acțiunile lui Pavel Bessonov și Ivan Guțu au fost încadrate în baza art. 188 alin. (3) lit. c) Cod penal (tâlhărie, cu vătămarea gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii).

2. Pavel Bessonov și Ivan Guțu sunt apărați de avocatul Vladimir Sucitu.

3. La 15 septembrie 2011, Inspectoratul de Poliție Bender a pornit urmărirea penală în cauza nr. 2011050118, în baza art. 188 alin. (3) lit. c) Cod penal. La 03 iunie 2016, Pavel Bessonov și Ivan Guțu au fost puși sub învinuire în contumacie şi anunţaţi în căutare. La 09 iunie 2016, urmărirea penală a fost suspendată. Pavel Bessonov și Ivan Guțu au fost reținuți la 29 decembrie 2021 și, respectiv, la 04 mai 2022. Lor le-a fost adusă la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire. Măsură preventivă nu a fost aplicată. La 18 mai 2023, a fost întocmit rechizitoriul. De la 21 iunie 2023 cauza este pendinte la Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender.

4. În cursul judecării cauzei, avocatul a invocat că Pavel Bessonov și Ivan Guțu au fost deja condamnați pentru aceleași fapte și aceiași infracțiune de autoritățile neconstituționale din regiunea transnistreană. Astfel, prin „sentința” din 26 aprilie 2013, pronunțată de așa-numita Judecătorie a or. Bender, Ivan Guțu a fost condamnat la 12 ani de închisoare, iar Pavel Bessonov la 10 ani de închisoare. Potrivit apărării, ambii inculpați au executat pedepsele aplicate. Pentru aceste motive, apărarea a solicitat sesizarea Curții Supreme de Justiție pentru emiterea unui aviz consultativ privind efectele juridice ale perioadei privării efective de libertate de către inculpați în regiunea transnistreană pentru aceeași faptă.

5. La 20 februarie 2026, instanța a admis cererea și a solicitat Curții Supreme de Justiție emiterea avizului consultativ. Judecătorul a indicat că inculpații au fost efectiv privați de libertate de autoritățile neconstituționale din regiunea transnistreană pentru aceeași faptă. Deși aceste autorități nu fac parte din sistemul

judiciar al Republicii Moldova, iar actele emise de ele nu produc efecte juridice în ordinea de drept națională, acest fapt nu înlătură realitatea executării detenției. Judecătorul solicită clarificarea posibilității inculpaților de a dovedi atât condamnarea ilegală pronunțată de autoritățile neconstituționale, cât și consecințele juridice ale acesteia (executarea efectivă a pedepsei) pentru aceeași faptă, precum și a efectelor juridice pe care această detenție le poate avea în procesul penal.

6. La 05 martie 2026, solicitarea privind emiterea avizului consultativ a fost înregistrată la Curtea Supremă de Justiție și repartizată judecătorului Ghenadie Eremciuc. La 22 aprilie 2026, a fost încetat transferul temporar al acestuia la Curtea Supremă de Justiție. La 04 mai 2026, solicitarea a fost repartizată judecătorului Leonid Chirtoacă.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

7. Partea relevantă a art. 331^2 Cod de procedură penală este următoarea:

„(1) Dacă în procesul judecării cauzei se atestă dificultăți la aplicarea normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată poate solicita Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea părților, emiterea unui aviz consultativ cu privire la aplicarea legislației.

(2) Avizul consultativ poate fi solicitat de către instanța de judecată care examinează cauza dacă:

a) norma de drept urmează a fi aplicată în cauza examinată în instanța de judecată;

b) lămurirea problemei de drept este determinantă pentru soluționarea cauzei și se referă la dificultăți de aplicare a normei de drept susceptibile de interpretări diferite;

c) problema este nouă, interpretarea dată problemei de drept nu a fost explicată anterior de către Curtea Supremă de Justiție."

8. Art. 2 Cod de procedură penală prevede următoarele:

„(1) Procesul penal se reglementează de prevederile Constituţiei Republicii Moldova, de tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte şi de prezentul cod.

(2) Principiile generale şi normele dreptului internaţional şi ale tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte constituie elemente integrante ale dreptului procesual penal şi nemijlocit dau naştere drepturilor şi libertăţilor omului în procesul penal."

9. Art. 4 Protocolul 7 la CEDO prevede următoarele:

„1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicţiile aceluiaşi stat pentru săvârşirea infracţiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii şi procedurii penale ale acestui stat. […]

3. Nicio derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul articolului 15 din Convenţie”

MOTIVAREA INSTANȚEI

10. Curtea Supremă de Justiție poate emite un aviz consultativ numai dacă sunt întrunite cumulativ condițiile prevăzute de art. 331^2 Cod de procedură penală, inclusiv existența unei probleme noi la aplicarea legii „determinantă pentru soluționarea cauzei” care rezultă din „dificultăți de aplicare a normei de drept susceptibile de interpretări diferite”. Nu există o obligație al judecătorului de a solicita aviz consultativ. Aceasta este discreția judecătorului care întâmpină dificultăți determinante pentru soluționarea cauzei la interpretarea legii. Judecătorul are obligația de a soluționa cauzele în timp util. Art. 331^2 alin. (7) Cod de procedură penală prevede că Curtea Supremă de Justiție are la dispoziție trei luni pentru a emite avizul consultativ. Acest aspect urmează a fi luat în calcul atunci când judecătorul examinează oportunitatea solicitării avizului (*mutatis mutandis* Avizul nr. 1avc-10/25, §§ 12, 23). Simpla incertitudine a judecătorului la aplicarea unei norme nu este suficientă pentru a solicita avizul consultativ. Dificultatea în aplicarea normei trebuie să persiste și după efectuarea de către judecător a unei cercetări aprofundate a legislației relevante, a documentelor preparatorii pentru adoptarea legislației în cauză, și a practicii judecătorești (Avizele nr. 1avc-6/25, § 17 și nr. 1avc-1/26, § 13).

11. Judecătoria Anenii Noi a sesizat Curtea Supremă de Justiție pentru un aviz consultativ în contextul examinării cauzei penale în privința inculpaților Pavel Bessonov și Ivan Guțu. În esență, instanța dorește să obțină răspuns la întrebarea dacă executarea în regiunea transnistreană a detenției aplicate de „instanțele” nerecunoscute din regiune, pentru aceeași faptă, exclude condamnarea și executarea ulterioară a pedepsei aplicate de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova.

12. Din încheierea prin care a fost solicitat avizul consultativ nu rezultă că, până la emiterea încheierii, judecătorul a efectuat o cercetare aprofundată a legislației relevante, a practicii judecătorești din Republica Moldova și a jurisprudenței CtEDO, după cum este menționat în para. 10. În pofida acestui fapt, Curtea Supremă de Justiție este conștientă de situațiile existente în practică și recunoaște complexitatea juridică a întrebării adresate. La emiterea unui aviz consultativ, existența unei probleme de drept este stabilită de Curtea Supremă de Justiție, în funcție de argumentele formulate în încheierea instanței. Atunci cînd interpretarea anumitor prevederi este esențială pentru soluționarea problemei de drept, Curtea Supremă de Justiție poate face referire la ele chiar dacă nu au fost invocate în încheiere (Avizul nr. 1avc-1/24, § 29). Anterior, Curtea Supremă a fost sesizată de câteva ori cu întrebări similare în procedura recursului în anulare. De fiecare dată, hotărârile adoptate nu au oferit un răspuns explicit acestei probleme juridice (vezi hotărârile nr. 1re-52/2020, nr. 1re-176/2021, nr. 1re-61/2022). De asemenea,

răspunsul la această problemă este determinant pentru soluționarea cauzei în care a fost solicitat avizul consultativ. Prin urmare, sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 331^2 Cod de procedură penală pentru emiterea avizului consultativ.

13. Problema juridică supusă examinării nu privește recunoașterea sau executarea hotărârilor pronunțate de structurile judiciare neconstituționale din regiunea transnistreană. Ea privește efectele pe care privarea efectivă de libertate a unei persoane, în legătură cu fapta penală pentru care aceasta este judecată de instanțele constituționale ale Republicii Moldova, le poate produce asupra individualizării și executării pedepsei stabilite potrivit legislației naționale. Această întrebarea ar putea cădea sub incidența Art. 4 din Protocolul nr. 7 la CEDO.

14. Art. 4 din Protocolul nr. 7 la CEDO interzice „pedepsirea" penală repetată pentru săvârșirea aceleiași infracțiuni de către „jurisdicțiile aceluiași stat". Regiunea transnistreană este recunoscută internațional drept teritoriu al Republicii Moldova, asupra căruia Republica Moldova deține „jurisdicția" în sensul CoEDO, deși limitată (hotărârea CtEDO *Ilaşcu ş.a. v. Moldova şi Rusia*, 2004, §§ 333-335). Structurile instituite în această regiune, în afara ordinii constituționale, nu reprezintă autorități judiciare ale statului. Potrivit art. 25 alin. (6) Cod de procedură penală, hotărârile instanțelor nelegitime nu au putere juridică și nu pot fi executate. Prin urmare, asemenea acte nu pot produce efectele unei hotărâri judecătorești definitive, nu pot constitui temei pentru aplicarea autorității de lucru judecat și nu împiedică exercitarea jurisdicției penale de către instanțele constituționale ale Republicii Moldova.

15. Concluzia din paragraful precedent nu este contrară art. 4 din Protocolul nr. 7 la CEDO. Interdicția urmăririi sau pedepsirii penale repetate presupune existența unei hotărâri definitive pronunțate în condițiile legii și procedurii penale ale statului respectiv. Un act emis de o structură judiciară nelegitimă nu îndeplinește aceste condiții. De asemenea, nerecunoașterea efectului jurisdicțional nu presupune recunoașterea regiunii transnistrene ca stat distinct și nici nu transformă cauza într-o situație de exercitare succesivă a jurisdicțiilor penale ale două state (a se vedea pentru standardele relevante prind jurisdicțiile din două state decizia CtEDO *Krombach v. Franța*, 2018 § 35, 40).

16. Totuși, lipsa forței juridice a unui asemenea act nu schimbă situația de fapt. O persoană poate fi efectiv privată de libertate de către autorități neconstituționale perioade îndelungate de timp.

17. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că sistemul judiciar instituit în regiunea transnistreană nu oferă garanțiile necesare pentru a dispune o detenție legală în sensul art. 5 CEDO (hotărârile CtEDO *Mozer v. Moldova şi Rusia*, 23 februarie 2016, §§ 148–150; *Apcov v. Moldova şi Rusia*, 30 mai 2017, §§ 56–57). Aceste concluzii se referă la legalitatea privării de libertate, nu la negarea faptului detenției. În consecință, instanța constituțională

poate lua în considerare consecințele materiale ale detenției, fără să valideze autoritatea care a dispus-o. Posibilitatea deducerii din pedeapsă a unei detenții efective, atunci cînd ea a fost în legătură cu fapte care au stat la baza infracțiunii, indiferent de statutul entității care a realizat această detenție, este un principiu regăsit în Statutul Curții Penale Internaționale (§ 78.2). Curtea Penală Internațională a aplicat acest principiu în raport cu detenția efectivă realizată de o grupare rebelă, atunci când a constatat că între detenție și faptele care reprezintă infracțiune exista o legătură (hotărîrea ICC-02/04-01/15, Camera XI-a, Procurorul împotriva lui Dominic Ongwen, 06 mai 2021, § 398-404).

18. Principiul nerecunoașterii unor autorități nelegitime nu poate fi aplicat într-o manieră care să conducă la ignorarea completă a drepturilor fundamentale ale persoanelor aflate sub controlul lor. Această distincție reiese și din considerentele expuse de Curtea Internațională de Justiție în opinia consultativă privind Namibia, precum și din avizele Comisiei de la Veneția privind situația teritoriilor aflate în afara controlului efectiv al autorităților constituționale (CDL-AD(2009)015 § 43 și CDL-AD(2021)038 § 92). Totuși, aceste instrumente nu instituie o obligație generală de recunoaștere a hotărârilor penale ale autorităților de facto și nu determină, prin ele însele, computarea automată a unei perioade de detenție.

19. La soluționarea cauzei, instanța de judecată constituțională va examina independent probele referitoare la săvârșirea infracțiunii și la vinovăția inculpatului. „Hotărârea” pronunțată în regiunea transnistreană nu poate substitui această examinare și nici nu constituie, prin ea însăși, un temei de încetare a procesului penal. Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru pronunțarea unei sentințe de condamnare, instanța va stabili pedeapsa potrivit legislației Republicii Moldova.

20. La individualizarea pedepsei, instanța nu poate ignora faptul că persoana a fost anterior privată efectiv de libertate în legătură cu aceleași fapte. În măsura în care această împrejurare este dovedită, ea trebuie examinată din perspectiva principiului umanismului, a caracterului echitabil și proporțional al pedepsei, a scopurilor sancțiunii penale și a circumstanțelor individuale ale persoanei, potrivit art. 4, 61, 75, 76 alin. (2) și 79 alin. (1) Cod penal. La realizarea acestei sarcini, instanțele nu pot ignora logica formulată de legiuitor în cazuri similare (art. 88 Cod penal).

21. În acest scop, instanța urmează să stabilească dacă faptele sunt aceleași și există o legătură dintre ele și privarea efectivă de libertate. Doar în acest caz, instanțele vor aprecia caracterul efectiv al privării de libertate, natura constrângerii exercitate, perioadele concrete de privare de libertate și gradul real de restrângere a libertății. Simpla existență a unei „hotărâri” nu demonstrează că persoana a executat integral perioada indicată în acel act.

22. „Actele emise” de autorități nerecunoscute nu reprezintă documente, în sensul art. 93 și 157 Cod de procedură penală. Acestea reprezintă obiecte care pot

servi drept mijloace pentru constatarea circumstanțelor relevante, adică sunt corpuri delicte. Ele pot fi recunoscute drept corpuri delicte prin ordonanța organului de urmărire penală, sau prin încheierea judecătorului care examinează cauza penală, după cum prevede art. 158 alin. (2) Cod de procedură penală. Doar informațiile relevate de acestea nu pot demonstra circumstanțele specificate la para. 21. Ele urmează a fi verificate prin coroborare și contrapunere cu alte mijloace de probă administrate.

23. Atunci când vor stabili aspectele menționate în paragraful 21, autoritățile constituționale se vor baza pe mijloacele de probă stabilite de Codul de procedură penală (corpuri delicte, declarații ale martorilor sau victimei, fotografii, înregistrări audio sau video, declarațiile inculpatului însăși privind modul de executare a „pedepsei", informații din registrele publice ținute de Republica Moldova, etc). În orice caz, doar „actele emise" de autorități nerecunoscute nu sunt suficiente pentru verificarea identității faptelor și a legăturii dintre ele și privarea efectivă de libertate. După recunoașterea în calitate de corpuri delicte, ele pot fi supuse cercetării exclusiv pentru verificarea informațiilor factuale pe care le conțin. Ele nu beneficiază de prezumția de legalitate sau de autoritatea caracteristică actelor judiciare ale Republicii Moldova.

24. Art. 88 alin. (3) Cod penal reglementează includerea perioadei arestului preventiv în durata pedepsei, iar alin. (4) privește anumite situații de detenție și executare a pedepsei în străinătate, în cazul extrădării. Aceste dispoziții nu reglementează expres situația executării unei pretinse pedepse, aplicate de o autoritate neconstituțională pe teritoriul Republicii Moldova. Prin urmare, existența unei detenții efective determinate de un „act" emis de o autoritate neconstituțională nu justifică, prin ea însăși, calificarea întregii perioade drept arest preventiv, în sensul art. 88 alin. (3) Cod penal, sau de perioadă a pedepsei cu închisoarea, executată în străinătate în sensul art. 88 alin. (4) Cod penal.

25. Art. 3 Cod penal impune respectarea principiului legalității și interzice aplicarea legii penale prin analogie. Prin urmare, instanța nu poate atribui automat detenției executate în baza unei „hotărâri" nelegitime, efectele unei pedepse executate în temeiul unei hotărâri judecătorești valabile. Nici dispozițiile referitoare la executarea hotărârilor unui stat străin nu sunt aplicabile, deoarece regiunea transnistreană nu constituie un stat străin.

26. Totuși, această limitare nu exonerează instanța de obligația de a aprecia efectiv, și nu doar formal, consecințele detenției deja suportate. Obligația care revine țării conform art. 1 din CEDO, impune autoritățile judiciare să ia măsuri juridice, care sunt în puterea acestora, în scopul asigurării drepturilor garantate de Convenție. Lipsa controlului efectiv asupra teritoriilor din stînga Nistrului, nu exonerează de la executarea acestei obligații. La individualizarea pedepsei, instanța trebuie să explice ce importanță atribuie perioadei dovedite de privare efectivă de libertate, dacă scopurile pedepsei justifică o nouă privare de libertate și

în ce măsură sancțiunea ce urmează a fi stabilită este proporțională, având în vedere toate circumstanțele cauzei. În condițiile legii, instanța poate valorifica această împrejurare ca circumstanță atenuantă și va examina aplicabilitatea dispozițiilor privind stabilirea unei pedepse mai blânde prin aplicarea art. 79 Cod penal.

27. Luarea în considerare a detenției efective în aceste condiții nu reprezintă recunoașterea „condamnării" pronunțate de autoritatea neconstituțională. Efectul juridic nu rezultă din actul acelei autorități, ci din aprecierea independentă a faptelor de către instanța constituțională, ca urmare a aplicării normelor și principiilor dreptului Republicii Moldova. Curtea subliniază că prezenta interpretare nu instituie o regulă generală de computare automată, zi pentru zi, a detențiilor suportate în regiunea transnistreană. Totuși, la valorificarea împrejurărilor de fapt dovedite, instanțele nu sunt decăzute din posibilitatea de a o face, cu luarea în calcul a limitelor instrumentelor de individualizare a pedepsei prevăzute de legislația penală a Republicii Moldova.

28. Din motivele de mai sus, în conformitate cu art. 39 alin. (6), art. 331^2 alin. (7) Cod de procedură penală,

COMPLETUL, CU MAJORITATE DE VOTURI,

Admite solicitarea judecătorului Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender, Aurelia Plești, privind emiterea unui aviz consultativ;

Emite prezentul aviz consultativ potrivit căruia:

a) „Hotărârile" pronunțate de „structurile judiciare" neconstituționale din regiunea transnistreană nu au putere juridică în ordinea de drept a Republicii Moldova, nu produc efecte de autoritate de lucru judecat și nu constituie temei de încetare a procesului penal desfășurat de autoritățile constituționale. Acest fapt nu este contrar art. 4 din Protocolul nr. 7 la CEDO;

b) Privarea efectivă de libertate suportată de o persoană în regiunea transnistreană, în legătură cu aceleași fapte pentru care este judecată de instanțele constituționale, constituie o împrejurare factuală relevantă, care trebuie examinată la individualizarea pedepsei potrivit art. 4, 61, 75, 76 alin. (2) și 79 alin. (1) Cod penal.

c) Existența, durata și legătura acestei detenții cu faptele examinate se stabilesc pe baza probelor administrate și apreciate potrivit Codului de procedură penală. „Actele" provenite de la autoritățile nerecunoscute nu reprezintă documente, în sensul art. 93 și 157 Cod de procedură penală. Acestea reprezintă obiecte care pot servi drept mijloace pentru constatarea circumstanțelor relevante, adică sunt corpuri delicte;

d) Art. 88 Cod penal nu instituie expres o regulă de computare automată a perioadelor de detenție executate în baza unor „hotărâri" pronunțate de

structurile judiciare neconstituționale din regiunea transnistreană. Instanțele, la valorificarea împrejurărilor de fapt dovedite pot exploata logica învederată de legiuitor la reglementarea unor situații comparabile, cu luarea în calcul a limitelor instrumentelor de individualizare a pedepsei prevăzute de legislația penală națională.

Președinte Stella Blești

Judecători Alexandru Negru

Digitally signed by Chirtoacă Leonid
Date: 2026.11.10 19:57:03 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Leonid Chirtoacă

OPINIE SEPARATĂ

a judecătorului Stella Blești

1. Cu regret, nu am putut împărtăși opinia colegilor mei care au votat în favoarea avizului consultativ. Eu nu cred că o persoană ar trebui să suporte de două ori consecințele unei fapte penale, însă nu sunt de acord cu răspunsul procedural oferit în aviz. Dezacordul meu se referă în principal la admisibilitatea solicitării de aviz consultativ.

2. Emiterea unui aviz consultativ presupune o dificultate de interpretare a legii, iar lămurirea ei trebuie să fie determinantă pentru soluționarea cauzei, în sensul art. 331² alin. (2) lit. b) din Codul de procedură penală. În opinia mea, solicitarea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender, trebuia respinsă ca inadmisibilă. Apărarea a invocat că inculpații au petrecut mai mulți ani în detenție în regiunea transnistreană pentru aceeași faptă. Instanța trebuie să verifice dacă detenția invocată a avut loc și să motiveze relevanța ei pentru soluționarea cauzei, fapt care lipsește.

3. În pct. 7 din încheierea din 20 februarie 2026 este menționat că apărarea a cerut ca perioada privării de libertate din regiunea transnistreană să fie luată în calcul la stabilirea pedepsei, în ipoteza în care inculpații vor fi găsiți vinovați. La pct. 27, instanța a solicitat lămuriri privind posibilitatea de a dovedi atât condamnarea pronunțată de structurile neconstituționale, cât și executarea efectivă a detenției. Aceste pasaje arată în ce scop a fost invocată detenția. Încheierea nu precizează clar ce dificultate de interpretare a legii a întâmpinat instanța de judecată și la care normă anume se referă ea.

4. Majoritatea a reformulat întrebarea în dacă detenția executată în regiunea transnistreană pentru aceeași faptă exclude condamnarea și executarea ulterioară a pedepsei. La pct. 20 și 21 ale încheierii, instanșa distinsese deja între lipsa recunoașterii hotărârilor respective ca acte jurisdicționale legale și realitatea detenției pe care inculpații susțin că au executat-o. Din încheiere nu rezultă că instanța ar fi avut de soluționat un impediment la continuarea procesului penal. Avizul afirmă că întrebarea reformulată este determinantă, fără a explica de ce soluția cauzei depindea de a stabili dacă exista un asemenea impediment. Procedura avizului consultativ nu poate fi utilizată pentru obținerea unei orientări generale cu privire la modul de soluționare a cauzei și nici pentru suplinirea obligației instanței de a stabili și aprecia circumstanțele de fapt. Mecanismul prevăzut de art. 331² CPP este destinat exclusiv soluționării unei dificultăți autentice de interpretare a unei norme juridice aplicabile cauzei pendinte. Admiterea unei sesizări în lipsa identificării unei asemenea dificultăți riscă să transforme procedura avizului consultativ într-un mecanism de consultanță abstractă, incompatibil cu finalitatea pentru care aceasta a fost instituit.

5. Curtea poate identifica o normă pe care instanța nu a invocat-o, atunci când aceasta este necesară pentru a răspunde problemei care rezultă din sesizare. Astfel, în Avizul nr. 1avc-1/24, din 25 martie 2025, para. 29, Curtea a examinat și o dispoziție relevantă pentru soluționarea aceleiași declarații de abținere. În Avizul nr. 1avc-6/25, din 20 noiembrie 2025, para. 17-18, judecătorul nu explicase ce măsuri întreprinsese pentru cercetarea problemei. Curtea putea însă identifica atât întrebarea privind încetarea procesului pentru împăcarea părților în ședința preliminară, cât și consecința răspunsului pentru cauza pendinte. În dosarul de față, completarea temeiurilor legale presupunea mai întâi identificarea unei asemenea întrebări în încheierea de sesizare.

6. Avizul examinează și regimul probator al înscrisurilor emise de structurile neconstituționale. Durata pedepsei indicată într-un asemenea înscris nu dovedește, prin ea însăși, cât timp a fost deținut efectiv fiecare inculpat și dacă întreaga perioadă de detenție privea fapta dedusă judecății. Stabilirea acestor împrejurări revine instanței de judecată, pe baza probelor administrate. Calificarea unui înscris ca document sau corp delict poate ridica o problemă de drept. Încheierea de sesizare nu arată însă ce dificultate concretă întâmpina instanța în aplicarea art. 157 sau 158 Cod de procedură penală și de ce lămurirea ei era determinantă pentru soluționarea cauzei.

7. În cazul unei condamnări, luarea în considerare a detenției la individualizarea pedepsei și computarea duratei acesteia în termenul pedepsei stabilite sunt operațiuni distincte. Art. 88 alin. (3) din Codul penal reglementează includerea arestului preventiv în termenul pedepsei, iar alin. (4) reglementează computarea arestului preventiv și a închisorii executate pentru o infracțiune săvârșită în străinătate, în cazul extrădării în condițiile legii. Apărarea a cerut ca durata detenției să fie luată în calcul la stabilirea pedepsei. Încheierea nu precizează dacă instanța de judecată întâmpina o dificultate în aplicarea criteriilor de individualizare sau în stabilirea sferei de aplicare a regulilor de computare. Din motivarea sesizării nu rezultă, așadar, ce problemă de drept trebuia lămurită pentru soluționarea cererii apărării.

8. Decizia nr. 1re-52/2020, din 23 iunie 2020, invocată și de majoritate, au fost declarate ca fiind lovite de nulitate absolută cele două hotărâri contestate prin recurs în anulare emise de „instanțele judecătorești” din regiunea transnistreană. Posibilitatea de a folosi înscrisuri pentru a stabili dacă o detenție a avut loc și consecințele detenției dovedite asupra pedepsei au rămas în afara acelei decizii. Lipsa unui răspuns în jurisprudența citată este relevantă pentru aprecierea noutății problemei. Caracterul determinant al problemei trebuie stabilit separat, prin raportare la cauza pentru care se solicită avizul. Chiar și în cazul respingerii solicitării, judecătoriei îi revine sarcina de a cerceta detenția invocată și, dacă pronunță o condamnare, de a

stabili și motiva relevanța acesteia în condițiile legii. În consecință, sesizarea nu evidenția o problemă de interpretare determinantă pentru soluționarea cauzei în sensul art. 331² alin. (2) lit. b) Cod de procedură penală. Absența acestei condiții esențiale nu putea fi suplinită prin reformularea întrebării sau prin identificarea unor aspecte juridice care nu rezultau din încheierea de sesizare. Prin urmare, solicitarea trebuia respinsă conform art. 331² alin. (6) Cod de procedură penală, fără examinarea fondului chestiunilor abordate în aviz.

Judecător **Stella Blesceaga**